

Plenum

Tisdag 17.10.2023 kl. 14.00—19.03

4. Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om indexjustering åren 2024–2027 av vissa förmåner och belopp som är bundna vid folkpensionsindex och levnadskostnadsindex och lagar som har samband med den samt till lag om ändring av 7 § i barnbidragslagen

Regeringens proposition RP 75/2023 rd

Remissdebatt

Talman Jussi Halla-aho: Ärende 4 på dagordningen presenteras för remissdebatt. Talman konferensen föreslår att ärendet remitteras till social- och hälsovårdsutskottet, som grundlagsutskottet och kulturutskottet ska lämna utlåtande till.

För remissdebatten reserveras i detta skede högst 45 minuter. Om vi inte inom denna tid hinner gå igenom hela talarlistan avbryts behandlingen av ärendet och fortsätter efter de övriga ärendena på dagordningen. — Debatten börjar. Minister Grahn-Laasonen, varsågod.

Debatt

14.54 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Julkisen taloutemme kova, jatkuva, raskas velkaantuminen muodostaa suuren uhan suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan keskeisille palveluille ja tukiverkoille tulevaisuudessa. Suomi on elänyt velaksi pitkään, yhtäjaksoisesti lähes 15 vuotta. Suunnan kääntämiseksi ja suomalaisen hyvinvointiyhteiskunnan pelastamiseksi hallitus toteuttaa määrätietoisesti hallitusohjelman toimenpiteitä. Nyt esittelyssä olevan esityksen tavoitteena on hallitusohjelman mukaisesti lisätä työllisyyttä, vahvistaa julkista taloutta sekä parantaa lapsiperheiden lapsilisiä.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki eräiden kansaneläkeindeksiin ja elinkustannusindeksiin sidottujen etuuksien ja rahamäärien indeksitarkistuksista vuosina 2024—2027. Lisäksi ehdotetaan muutettavaksi eläkkeensaajan asumistuesta annettua lakia sekä lapsilisälakia. Esityksen tarkoitus on hallitusohjelman linjausten mukaisesti tasapainottaa julkista taloutta ja nostaa maamme työllisyyttä. Indeksikorotusten jäädyttämisen on arvioitu vahvistavan julkista taloutta enimmillään 383 miljoonalla eurolla ja vahvistavan valtiovarainministeriön arvion mukaan työllisyyttä jopa 22 700 työllisellä. Lapsilisien korotukset lisäävät julkisen talouden menoja 65 miljoonalla eurolla.

Arvoisa puhemies! Esityksen mukaan eräitä etuuksia ja rahamääriä, jotka on sidottu kansaneläkeindeksiin tai elinkustannusindeksiin, ei indeksitarkistettaisi voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti vuosina 2024—2027. Tällöin etuuksien määrät säilyisivät vuoden 2023 tasossa. Lain on tarkoitus tulla voimaan ensi vuoden alusta. Etuuksien indeksitarkistusten jäädytys koskisi sairausvakuutuslain mukaista päivärahaetuuksien vähimmäis-

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

määrää, Kelan ammatillisessa kuntoutuksessa olevan kuntoutusrahan ja nuoren kuntoutusrahan vähimmäismäärää, työttömyysturvalain mukaisen peruspäivärahan, peruspäivärahan korotusosan, työmarkkinatuen ja lapsikorotuksen määrää, lasten kotihoidon tuesta ja yksityisen hoidon tuesta annetun lain mukaisia etuuksia, yleistä asumistukea, eläkkeensaajan asumistukea ja tuessa huomioon otettavien asumiskustannusten rahamääriä, opintorahan, opintorahan huoltajakorotuksen ja oppimateriaalilisän rahamäärää, aikuiskoulutustuen perusosan määrää sekä kansainvälistä suojelua hakevan vastaanotosta sekä ihmiskauppan uhrin tunnistamisesta ja auttamisesta annetun lain mukaista vastaanottorahaa ja käytörahaa.

Hallituksen tavoitteena on ollut huomioida heikoimmassa asemassa olevien tilanne raajaamalla tietyt etuudet jäädytyksen ulkopuolelle. Indeksitarkistusten jäädyttäminen ei koskisi eläkkeitä eikä luopumistuen täydennysosaa, vammaisetuksia, rintamalisää, elatustukea, sotilasavustuksen perusavustusta eikä toimeentulotuen perusosaa. Näiden etuuksien osalta indeksitarkistukset tehtäisiin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti.

Indeksitarkistusten jäädyttämistä koskevat lait olisivat voimassa vuoteen 2027 saakka, kuitenkin niin, että etuuksien ja rahamäärien jäädyttämisen vaikutus etuuksien ja rahamäärien reaaliseseen tasoon olisi enintään 10,2 prosenttia. Takarajan saavuttamisen jälkeen jäädytyksen piirissä olevat etuudet ja rahamäärät nousisivat voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Tällä niin sanotulla perälautasäännöllä hallitus haluaa varmistaa sen, ettei enakoitua suuremman inflaation oloissa etuuksien taso heikkene kohtuuttomasti.

Arvoisa puhemies! Lisäksi tällä samalla hallituksen esityksellä esitetään korotettavaksi lapsilisää lapsiperheiden tukemiseksi. Korotus koskisi neljännen ja sitä useamman lapsen lapsilisää, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta sekä alle kolmevuotiaiden lasten lapsilisää eli vauvaperheitä. Lapsiperheitä tuettaisiin korottamalla neljännen sekä sitä seuraavien lasten lapsilisää 10 eurolla, lapsilisän yksinhuoltajakorotusta 10 eurolla sekä alle kolmevuotiaiden lasten lapsilisää 26 eurolla kuukaudessa. Lapsilisän korotukset tulisivat voimaan 1.1.2024. Alle kolmevuotiaiden lasten korotettua lapsilisää maksettaisiin kuitenkin vasta 1.4.2024 lukien ja siitä eteenpäin. — Kiitos, arvoisa puhemies.

Puhemies Jussi Halla-aho: Myönnän ensin kolme etukäteen varattua puheenvuoroa, ja sen jälkeen käynnistämme tarvittaessa debatin. — Edustaja Kontula, olkaa hyvä.

14.59 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Indeksijäädytyksen toinen nimi on ostovoiman leikkaus. Sitä voidaan nimittää myös myöhennetyksi tasoleikkaukseksi, sillä näiden jäädytysten jäljiltä jää suomalaisen sosiaaliturvan taso pysyvästi matalammaksi kuin mitä se muuten olisi ollut. Se on myös melko summittainen leikkaus, sillä vasta tulevien vuosien inflaation myötä tiedämme sen tarkan suuruuden. Hallitus on kuitenkin varautunut viemään suomalaisten sosiaaliturvasta jopa kymmeneksen. Nyt edessämme oleva esitys monien keskeisten sosiaalietuuksien jäädyttämisestä on suuri ja kauaskantoinen päätös, etenkin kun sen lisäksi tulee myös muita leikkauksia. Perusteluksi on tässä esitetty valtiontalouden tasapainottamista — paitsi että valtiontalous ei hallituksen omien laskelmien mukaan tasapainotu vaan velkaa otetaan entiseen malliin. Pienituloisiin painottuvan leikkauksen tuotto käytetään veronkevennyksiin, joista eniten hyötyvät suurituloiset. Se on puhdasoppista oikeistolaista luokkapolitiikkaa, jonka tavoitteena on yhteiskunnan resurssien kanoiminen niille, joilla jo on.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Jos hallitusta kiinnostaisi valtion velkaantuminen, ei siitäkään vielä seuraa pakkoa leikata köyhimmiltä. Budjettia voi tasapainottaa lisäämällä tuloja tai vähentämällä menoja tai molempia. On poliittinen valinta keskittyä yksinomaan leikkauksiin. Mutta jos valitaankin keskittyä leikkauksiin, ei siitäkään vielä seuraa pakkoa leikata köyhimmiltä. Voi leikata muualta kuin sosiaaliturvasta, esimerkiksi sellaisista yritystuista, joiden on osoitettu olevan haitaksi ympäristölle tai markkinoiden toiminnalle. Mutta jos valitaankin leikata juuri sosiaaliturvasta, ei siitäkään vielä seuraa pakkoa leikata köyhimmiltä. Veronalaisia sosiaalietuuksia nimittäin maksetaan hyvätuloisimmalle kymmenykselle enemmän kuin pienituloisimpaan desiiliin. Voisi leikata varakkaiden sosiaalietuuksista tai ainakin jyvittää leikkaukset tasaisesti kaikkiin tuloluokkiin. On kyseenalaista piilottaa kaikki nämä ideologiset valinnat sellaisiin sanoihin kuin ”pakko”, ”väistämättömyys” tai ”vastuu”. Mitään pakkoa ei ollut, vain joukko ideologisia valintoja.

Arvoisa puhemies! Kelan arvion mukaan tämä esitys yksistään vaikuttaa lapsiin niin, että lasten määrä pienituloisissa perheissä kasvaa 2,8 prosenttia. Se tarkoittaa lähes 4 000:ta uutta köyhää lasta. Edellisen pykälän kohdalla puhuttiin ”pikkuasioista”, joihin vasemmisto ikävästi tarttui. 4 000 uutta köyhää lasta ei ole mikään pikkuasia. Näiden numeroiden takana on nimittäin oikeita ihmisiä, perheitä, joissa vanhemmat tekevät parhaansa lastensa hyvinvoinnin eteen usein hyvinkin vaikeissa oloissa, lapsia, joiden on tarkoitus kasvaa turvallisessa ympäristössä ja saada mahdollisuus toteuttaa unelmiaan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

15.02 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tämä on yksi monista esityksistä, joilla hallitus heikentää jo valmiiksi vaikeassa asemassa olevien ihmisten elämää sekä syventää tietoisesti köyhyyttä ja eriarvoisuutta suomalaisessa yhteiskunnassa. Perusturvaetuuksien indeksijäädytyksen seurauksena muun muassa pitkäaikaistyöttömien ja nuorten työttömien, sairaiden ja kuntoutuksessa olevien, opiskelijoiden sekä pienituloisten vanhempien etuudet eivät tule lainkaan nousemaan koko hallituskauden aikana — tämä tilanteessa, jossa elämän perustarpeet ovat yhä kalliimpia jo pitkään jatkuneen inflaation seurauksena. Myös Ukrainasta Suomeen paenneiden tukia leikataan, vaikka monet ukrainalaiset jo nyt joutuvat seisomaan ruoka-apujonoissa. [Veronika Honkasalo: Eikö hävetä?] Tällä toimenpiteellä hallitus tavoittelee yhteensä 384 miljoonan euron säästöä julkiselle taloudelle. Tällainen summa olisi kerättävissä esimerkiksi ulkomaisten rahastojen ja muiden osinkoverosta vapautettujen yhteisöjen lähdeverolla sekä osakesäästötilin vuosittaisella verotuksella.

Indeksien jäädytys osuu erityisen kovaa pienituloisiin aikana, jolloin elinkustannukset ovat nousseet poikkeuksellisen paljon ja niiden ennakoidaan nousevan vielä tulevien vuosien aikana. Monet kunnalliset vuokrataloyhtiöt ovat näinä päivinä ilmoittaneet poikkeuksellisen kovista vuokrankorotuksista, ja samaan aikaan maamme hallitus ajaa läpi toimia, joiden seurauksena kaikkein pienituloisimpien ostovoima ei tule nousemaan lainkaan, vaikka elinkustannukset kyllä jatkavat nousuaan.

Juha Sipilän hallituskauden leikkaukset eivät osuneet ihmisiin näin rajusti, koska silloin elinkustannusten kehitys oli paljon nykyistä maltillisempaa. Nyt jopa hallitus näyttää myös itse tunnistavan kielekkeen, jolle se on ihmisiä ajamassa. Tästä kielii esitykseen sisältyvä linjaus indeksijäädytyksen uudelleenarvioinnista, jos sen vaikutus etuuksiin on yli 10,2 prosenttia. Kuitenkin jo tämä reilut 10 prosenttia on todella kova leikkaus jo valmiiksi pieniin etuuksiin. Se on melkein tuplat suurempi kuin esimerkiksi Sipilän hallituksen aktiivi-

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

malliin sisältynyt leikkuri. Pitkäaikaistyöttömän tai sairauslomalla olevan kohdalla tämä leikkaus tarkoittaa melkein satasen vähemmän rahaa kuussa tämän vaalikauden lopussa. [Aino-Kaisa Pekonen: Kamalaa!] Vuodessa se tekee yli tuhat euroa. Opiskelijoille leikkaus on vaalikauden lopussa yli 30 euroa kuussa eli vuodessa melkein 300 euroa. [Aino-Kaisa Pekonen: Ihan hirveetä!]

On myös syytä muistaa, että näiden etuuksien kohdalla me puhumme niin sanotuista perusturvaetuuksista eli niistä etuuksista, joiden pitäisi muodostaa meidän ensisijainen vähimmäisturva. Kuten kaikki muutkin hallituksen esitykset sosiaaliturvan leikkauksista, nämäkin tulevat lisäämään toimeentulotuen tarvetta. Edellisellä hallituskaudella toimeentulotukimenot laskivat alhaisimmalle tasolle koskaan sinä aikana, kun Kela on vastannut perusosan maksatuksesta. Tämä oli hyvä ja tärkeä kehityssuunta, sillä toimeentulotukeen sisältyy kaikista viheliäisistä byrokratia ja kaikista pahimmat kannustinloukut meidän sosiaaliturvajärjestelmässämme. Nyt Orpon hallitus kääntää tämän suunnan ja toimeentulotukimenojen arvioidaan hallituskauden aikana nousevan yli 900 miljoonaan.

Arvoisa puhemies! Tähän lakiesitykseen sisältyvät myös hallituksen tekemät muutokset lapsilisäjärjestelmään. Alle kolmevuotiaista maksettavat lapsilisät nousevat 26 euroa, neljänneistä ja viidennestä lapsesta maksettavat lapsilisät ja yksinhuoltajakorotus nousevat 10 eurolla. Näiden toimenpiteiden suurin ongelma on se, että kun hallitus samanaikaisesti leikkaa suoraan pienituloisille lapsiperheille kohdistuvia etuuksia, johtaa hallituksen politiikka kokonaisuudessaan siihen, että lapsiperheköyhyys syvenee, kun tuloja siirretään pienituloisilta lapsiperheiltä paremmin toimeentuleville. Esimerkkinä: Yksikään toimeentulotukea saava lapsiperhe ei tule hyötymään lapsilisien korotuksista, sillä ne huomioidaan toimeentulotuessa tuloina. Alle kolmevuotiaiden lapsilisen korotus kohdistuu kaikkiin perheisiin, joissa on tämänikäisiä lapsia, siis myös kaikkein parhaiten toimeentuleviin perheisiin. Samaan aikaan pelkästään työttömyysturvan lapsiosan poistaminen leikkaa pienituloisten lapsiperheiden kuukausittaisista tuloista 150—280 euroa.

Esimerkiksi sellaisen laskuharjoituksen voi tehdä, että jos olisi Helsingissä osa-aikatyötä tekevä yksinhuoltaja, johon kohdistuvat asumistuen leikkaukset, johon kohdistuu suojaosan poistaminen, johon kohdistuu myöskin tämän työttömyysturvan lapsikorotuksen poistaminen — useita satoja euroja kuukaudessa — niin kuinka paljon lämmittää tämä yksinhuoltajakorotuksen kymppin korotus, mitä hallitus on tekemässä. [Aino-Kaisa Pekonen: Ei lämmitä!] Tämä on se hallituksen lapsiperhepolitiikan kokonaiskuva. Myös tässä esityksessä olevat leikkaukset heikentävät pienituloisten lapsiperheiden toimeentuloa enemmän kuin mitä esimerkiksi alle kolmevuotiaiden lapsilisen korotus tuo lisää. Vähimmäisvanhempainpäivärahaa saavan tuoreen yhden lapsen vanhemman tuloista indeksijäädytys leikkaa vaalikauden aikana yli 90 euroa kuussa. Sama pätee kotihoidon tuella olevaan vanhempaan, ja tässä hallituksen esityksessä arvioidaan, että pienituloisessa täyttä hoitolisää saavassa perheessä leikkauksen vaikutus voi olla 66 euroa tai enemmän, eli tämän lapsilisen korotuksenkin jälkeen kuukausittaiset tulot laskevat pienituloisissa lapsiperheissä.

Hallitus ohjaa toisin sanoen rahaa kaikkein köyhimmiltä lapsiperheiltä paremmin toimeentuleville. Te syvennätte tietoisesti lapsiperheköyhyyttä Suomessa siitä huolimatta, että meillä on vankkaa tutkimustietoa siitä, kuinka haitallista se on ja kuinka helposti se aiheuttaa ylisukupolvista köyhyyttä ja sosiaalisia ongelmia.

Arvoisa puhemies! Monet puhuvat laman virheistä ja sen jälkien korjaamisesta. Myös Orpon hallituksen politiikka tulee olemaan kallis virhe, jonka korjaamiseen tässä maassa tulee menemään pitkään.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.09 Minja Koskela vas: Arvoisa puhemies! Hallitus esittää lapsilisälain muuttamista siten, että neljännestä lapsesta eteenpäin lapsilisää korotetaan. Lisäksi esitetään yksinhuoltajakorotusta ja alle kolmivuotiaiden lasten lapsilisän korottamista. Tämäkin päätös on kuitenkin kaikkien muiden päätösten tavoin asetettava kontekstiin eli suhteutettava siihen, miten hallituksen toimet yleisesti kohtelevat lapsiperheitä ja erityisesti kaikkein pienituloisimpia lapsiperheitä. Ja eihän se heitä hyvin kohtelee, ja annan siitä nyt pari esimerkkiä.

Arvoisa puhemies! Hallitus perustelee lapsilisien korottamista lapsiperheiden tukemisella, mutta kun katsotaan hallituksen toimien kokonaislinjaa, voidaan todeta, että päätöksillä ei ole mitään tekemistä lapsiperheiden tukemisen kanssa, päinvastoin. Hallitus leikkaa lapsiperheiltä rankalla kädellä, mikä on suoraan luettavissa myös tästä nyt käsitellyssä olevasta hallituksen omasta esityksestä. Esityksessä kerrotaan aivan selvästi, että pienituloisissa asuntokunnissa asuvien lasten määrä tulee kasvamaan lähes 4 000 lapsella.

Hyvä hallitus, teidän omassa esityksessänne sanotaan sanatarkasti, että ehdotukset lisäävät pienituloisuutta sekä lapsiperheissä että koko väestössä. Miten tämä on lapsiperheiden tukemista? Miten tämä vahvistaa lasten välistä tasa-arvoa? Kuunnelkaa nyt tarkkaan: 3 942 uutta köyhää lasta. Täytyy sanoa, että on tämä harvinaisen julmaa ja kylmää politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Annan vielä toisen esimerkin siitä, miksi hallituksen esitys lapsilisien korottamisesta ei riitä tukemaan kaikkein heikoimmassa taloudellisessa asemassa olevia perheitä. Hallitus on nimittäin aikeissa poistaa työttömyysturvan lapsikorotuksen. Kaikkein pienituloisimpien perheiden kohdalla tämä johtaa pahimmillaan siihen, että poistettu lapsikorotus joudutaan kattamaan hakemalla toimeentulotukea. Ja jos hallitus ei tiedä, mitä se käytännössä tarkoittaa, niin tässä rautalankaa: Toimeentulotukilaskelmassa lapsilisä lasketaan tuloksi. Se tarkoittaa, että perheen saama tuki pienenee, vaikka lapsilisää korotettaisiin. Lapsilisän korotus siis leikkaantuu pois köyhimmiltä perheiltä, eli jälleen kerran hallituksen valintojen kokonaisvaikutuksista maksavat kaikkein pienituloisimmat ja kaikkein pienituloisimpien perheiden lapset.

Arvoisa puhemies! Vaikka lapsilisien korottamista voidaankin itsessään pitää hyvänä asiana, niin tässä kokonaisuudessa toimi on täysin riittämätön, sillä tämän nyt käsiteltävän esityksen lopputulos on 3 942 uutta köyhää lasta. Jälleen kerran tämä on arvovalinta ja erittäin kylmä sellainen. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Zyskiewicz, olkaa hyvä.

15.13 Ben Zyskiewicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa herra puhemies! Sekä edustaja Kontula ja edustaja Andersson että edustaja Koskela käyttivät arvostelussaan näitä ilmaisia: Andersson ja Koskela ”kaikkein pienituloisimmilta leikataan” ja edustaja Kontula ”köyhimmiltä leikataan”. Arvoiset edustajat siellä vasemmalla, tähän ei ole totta. [Vastauspuheenvuoropyyntöjä vasemmistoliiton ryhmästä] Kaikkein köyhimmät, kaikkein pienituloisimmat ovat toimeentulotuen varassa, ja toimeentulotuen varassa olevilta ei säästetä euroakaan. Päinvastoin toimeentulotukeen tehdään täysimääräinen indeksitarkistus, ja sitä myötä näiden kaikkein köyhimpien, kaikkein pienituloisimpien tulot kehittyvät hitusen positiivisesti.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Sitten lyhyesti, puhemies, vielä näistä työttömyysturvan lapsikorotuksista. Niin kuin ministeri sanoi, palkoissa — pienissäkään palkoissa — ei ole lapsikorotuksia. [Puhemies koputtaa] Tästä tulee kannustinloukku. Tähän vastataan poistamalla työttömyysturvan lapsikorotuksia.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Räsänen, Joona, olkaa hyvä.

15.14 Joona Räsänen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun näitä hallituksen esityksiä täällä lukee ja puheita kuuntelee, niin en ihmettele yhtään, että valtaosa suomalaisista pitää hallituksen politiikkaa epäoikeudenmukaisena. [Vasemmalta: Kyllä!] Jopa hallituspuolueista kokoomusta lukuun ottamatta kannattajat ovat sitä mieltä, että hallituksen politiikka on epäoikeudenmukaista. Vaikka kuinka paljon täällä hallituspuolueiden edustajat muuksi yrittävät asian väittää, niin ei se puhumalla parane. Nämä säästöt, joita hallitus toteuttaa kaataen kaikki aikomansa säästöt pieni- ja keskituloisten niskaan, ovat täysin epäoikeudenmukaisia. Julkisen talouden näkökulmasta on hullunkurista, että samaan aikaan, kun hallitus havittelee säästöjä sosiaaliturvassa, se itse asiassa johtaa toimeentulotukimenojen rajuun kasvuun. [Li Andersson: Mikä järki?]

Ja kun puhutaan kannustinloukuista, arvoisa edustaja Zyskowicz, niin eikö ole niin, että toimeentulotuella tippuva ihminen on kaikista suurimmassa kannustinloukussa? [Puhemies koputtaa — Ben Zyskowicz: Tämä on totta!] Miksi hallitus haluaa tätä tilannetta edelleen pahentaa?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

15.15 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! On helppo yhtyä ministeri Grahn-Laasonen arvioon meidän julkisen talouden erittäin heikosta tilasta. On varmasti niin, että on paikallaan tehdäkin säästötoimia. Keskusta arvioi, että noin 2,5—3 miljardia olisi sopiva mittakaava. Orpon oikeistohallitus menee paljon pidemmälle noin neljän miljardin leikkauksin, ja nehan kohdentuvat pääsääntöisesti vain kaikista pienempituloisiin ihmisiin.

Arvoisa puhemies! Arvoisa ministeri Grahn-Laasonen, kokoomus keväällä vaalien alla sanoi, että velaksi elämisen on aika loppua. Silti, ministeri Grahn-Laasonen ja edustaja Zyskowicz, teidän hallituksenne ensimmäinen budjettiesitys on lähes 12 miljardia alijäämäinen. Neljälle vuodelle, taloussuunnittelukaudelle, otatte lähes 50 miljardia lisää velkaa. Yksi tekijä tässä on se, että kevennätte veroja velaksi.

Puhemies, kysynkin nyt ministeri Grahn-Laasoselta, Zyskowiczilta ja muilta harvalukuisilta hallituksen satureilta: onko moraalisesti oikein ja miksi teette niin, [Puhemies koputtaa] että leikkaatte pienituloisimmilta ja kevennätte veroja velaksi? Onko tämä järkevää [Puhemies koputtaa] Suomen yhtenäisyyden takia?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.17 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tänään todella vietetään YK:n köyhyyden ja syrjäytymisen vastaista päivää ja asunnottomien yötä. Täällä me nyt keskustelemme siitä, kuinka hallitus omilla toimillaan tulee vain syventämään näitä ihmillisiä, kestäättömiä kriisejä tässä yhteiskunnassa. Täällä tullaan toistamaan ne 90-lu-

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

vun pahimmat kriisit, ne ongelmat, joiden vuoksi tänäkin päivänä sosiaalityöntekijöistä moni kertoo, kuinka he tekevät monessa polvessa töitä samojen perheiden kanssa, kun köyhyys ja huono-osaisuus ovat kasautuneet ja menevät sukupolvelta toiselle.

Indeksit on nimenomaan tarkoitettu paikkaamaan hintojen nousua, jotta toimeentulo ei tosiasiallisesti pienene, kun elinkustannukset nousevat. Indeksien leikkaaminen siis vaikeuttaa ihmisten pärjäämistä nousevien hintojen kanssa, eikä helpotusta ole näköpiirissä. Pitää nimittäin muistaa, että indeksileikkausten vaikutukset kumuloituvat koko vaalikauden ajan vuoteen 27 saakka. Pienituloisten tilanne tulee siis vain entisestään heikkeneeseen tulevana vuosina.

Haluan erityisesti nostaa tässä opiskelijat, [Puhemies koputtaa] jotka piti rajata tämän ulkopuolelle, mutta näin ei suinkaan käynyt.

Vielä se, että [Puhemies koputtaa] toimeentulotuen saajien määrä tulee nousemaan 25—30 prosenttia näillä hallituksen leikkauksilla, jotka syventävät [Puhemies koputtaa] kurjuutta entisestään.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sarkkinen, olkaa hyvä.

15.18 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt käsittelyssä oleva etuuskien indeksileikkaus yhdessä äsken käsitellyn työttömyysturvan heikentämisen ja pian käsittelyssä olevan asumistuen leikkauksen kanssa muodostaa myrkyllisen kokonaisuuden, joka tulee pudottamaan monia suomalaisia köyhyyteen ja lisäämään yhteiskunnan eriarvoisuutta. Tosielämässä työllisyyttä ei määritellä sosiaaliturvaleikkausten kautta, ja vaikka leikkausten työllisyysvaikutukset toteutuisivatkin, ja toivotulla tavalla, on leikkausten vaikutus silti köyhyyttä lisäävä ja toimeentulokiriippuvuutta kasvattava, ja tästä tosiasia ei pääse puhumalla mihinkään.

Arvoisa puhemies! Lapsilisään tehtävät tietyt täsmäkorotukset ovat sinänsä hyviä, mutta näiden korotusten rahoittaminen leikkaamalla työttömyysturvan lapsikorotuksia on tulonsiirto köyhiltä lapsiperheiltä kaikille lapsiperheille.

Arvoisa puhemies! Haluan kysyä perussuomalaisilta: Ennen vaaleja pienituloisilta suomalaisilta leikkaaminen ei teille käynyt, mutta nyt olette näiden leikkausten takuumiehinä. Kuinkas tässä näin pääsi käymään? [Aino-Kaisa Pekonen: Piisinen vastaa!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Tuppurainen, olkaa hyvä.

15.19 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Täällä aiemmin edustaja Zyskowicz puhui toimeentulotuen puolesta, ja on se sentään jonkinlainen onni onnettomuudessa, koska näiden leikkausten seurauksena toimeentulotuen tarve kasvaa. Hyvä, että te edes sitä suojaatte, mutta ei se kyllä kovin hyvää sosiaalipolitiikkaa ole, että ensisijaisista etuuksista leikataan. Se on huonoa työllisyyspolitiikkaa, se on huonoa köyhyyden ehkäisyä politiikkaa. Te ajatte ihmisiä tosiasiaassa toimeentulotuelle, ja nämä leikkaukset ovat perimmiltään ostovoiman leikkausta, joka kasautuu vuosi vuodelta, kun nämä indeksit jäädytetään, ja seuraukset ovat vakavia.

Me olemme todistamassa tilannetta, jossa Suomessa pienituloisten kotitalouksien määrä kasvaa kymmeniätuhansia, joukossa lapsia. Yli 10 000 lasta joutuu pienituloiseksi, ja tämä on kyllä huonoa politiikkaa. Eläkkeensaajien asumistukea indeksijäädytetään, erityisesti yksin asuvat, eläkkeellä olevat naiset joutuvat köyhyysriskiin. Tätäkö te, ministeri

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Grahn-Laasonen, ajatte? Pääministeri Orpo on todennut, että keneenkään ei pidä kohtuuttomasti sattua, [Puhemies koputtaa] ja nyt teidän tekemienne vaikutusarvioiden perusteella syntyy kohtuuttomia tilanteita. [Puhemies koputtaa] Oletteko te samaa mieltä kuin pääministeri Orpo, että kohtuuttomia tilanteita ei saa syntyä?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.20 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tällä hallituksella on iso yhteinen tavoite, joka on saada 100 000 uutta ihmistä töihin ja tasapainottaa valtiontaloutta kuudella miljardilla eurolla. Nämä ovat tavoitteita, joihin on laskettu luvut, jotka perustuvat meidän parhaiden asiantuntijoiden arvioihin siitä, mihin suuntaan Suomen taloutta pitää kehittää. Näihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää muutoksia työelämään, sosiaaliturvaan ja myös verotukseen. Näitä muutoksia hallitus nyt tekee.

Taisi olla edustaja Kurvinen, joka täällä sanoi, että hallitus keventää veroja velaksi. [Antti Kurvinen: Kyllä!] Tämähän ei pidä paikkaansa, vaan verotus on kokonaisuus. Joitakin veroja kevennetään, joitakin veroja kiristetään. Keskeistä on se, että hallitus tavoittelee verotuksen painopisteen siirtämistä. Me halutaan myös verotuksen keinoin tehdä työnteosta aina kannattavaa, ihan samalla tavalla kuin sosiaaliturvan muutoksilla halutaan varmistaa, [Puhemies koputtaa] että työn tekeminen on kaikissa tilanteissa kannattavaa. [Li Andersson: Se muuttuu vähemmän kannustavaksi!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Pitko, olkaa hyvä.

15.22 Jenni Pitko vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä indeksileikkauksethan osuvat kaikista pienituloisimpiin suomalaisiin. Kun ihminen on muutenkin pienillä tuloilla ja hinnat nousevat, on selvää, että täytyy säästää esimerkiksi ruoasta ja asumisesta, jotka ovat muutenkin jo tiukilla. On todella vaikea ymmärtää, että talouden tasapainotus maksatetaan näillä ihmisillä. [Ben Zyskowiec: Pitäisi maksattaa kiinalaisilla!] Tältä säästämiseltä eivät ole suojassa edes köyhimmät lapsiperheet. Ei se jotenkin tunnu oikealta.

Pitkä tavoite toimeentulotuen asiakkuuksien vähentämiseen tulee myös tässä samalla murskatuksi. On laskettu, että jopa 25—30 prosenttia tulee lisää uusia toimeentulotuen asiakkaita.

Eniten minua surettaa opiskelijoiden tilanne. Te olette nyt siirtämässä valtionvelkaa opiskelijoiden omille harteille, kun te leikkaatte heiltä keskimäärin jopa yli 100 euroa kuussa ja lisäätte lainapainotteisuutta tuessa. Se tarkoittaa, että opiskelijoiden arki tulee entisestään vaikeutumaan, [Puhemies koputtaa] mutta he myös kantavat tätä velkataakkaa pitkälle omaan tulevaisuutensa.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Andersson, Li, olkaa hyvä.

15.23 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä tämä hallituksen kannustaminen on varsin outoa. Esimerkiksi minua — hyvätuloinen, alle kolmevuotiaan lapsen vanhempi —, edustaja Sirén, te kannustatte alentamalla verotustani, ja jos tämä laki tulisi voimaan, niin saisin teiltä 26 euroa lisää lapsilisää kuukaudessa. Sen sijaan pienituloisten kohdalla nämä muutokset tulevat vaikeuttamaan työn vastaanottamista. Te

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

teette siitä vähemmän kannustavaa pienituloisille. Kun te poistatte työttömyysturvan suojaosaa, se tarkoittaa sitä, että ei kannata enää ottaa esimerkiksi luovilla aloilla keikkatöitä vastaan tai osa-aikatyötä vastaan. Sen lisäksi te ajatte ihmisiä toimeentulotuelle, vaikka on tiedossa, että se on se kaikista pahin kannustinloukku meidän sosiaaliturvajärjestelmässämme. Tämä on se hallituksen epäoikeudenmukaisen politiikan kokonaiskuva.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Peltonen, olkaa hyvä.

15.24 Eemeli Peltonen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus on toteuttamassa historialliset heikennykset sosiaaliturvaan. Samaan aikaan se tekee muun muassa kaikkein suurituloisimpia eniten hyödyttäviä veronkevennyksiä. Tätäkö on hallituksen oikeudenmukaisuus? [Eveliina Heinäluoma: Arvovalinta!]

Talouden tilanne on Suomessa heikentymässä, sen tiedämme kaikki. Moni on kysynyt minultakin sitä, miten heikossa suhdanteessa, jos ei ole töitä tarjolla, työttömyysturvan ja sosiaaliturvan heikentäminen saa ketään töihin. Se on mielestäni perusteltu kysymys. Kaiken lisäksi jo toteutetut vaikutusarviot näistä hallituksen esityksistä osoittavat, että hallituksen leikkaukset kasautuvat samoille ihmisille ja aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita. Nyt kysyisinkin ministeriltä: ovatko ministeri ja hallitus valmiita tarttumaan näihin kohtuuttomuuksiin, jos ja kun niitä ilmaantuu, ja korjaamaan kurssiaan, jotta näitä kohtuuttomia tilanteita ei pääsisi syntymään suomalaisille?

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Saramo, olkaa hyvä.

15.25 Jussi Saramo vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus koko ajan puhuu velasta, siitä, miten on pakko tehdä, ja siitä, miten kannustetaan työhön, ja tekee aivan päinvastaista. Te koko ajan sanotte, että on pakko.

Ensinnäkin te olette antamassa 700 miljoonaa veronalennuksina yrityksille, kiitos edellisen hallituksen hyvän työllisyysasteen. Sen lisäksi te lisäätte yritystukia tki-otsikon alla. Te olette antamassa miljardikaupalla rahaa yrityksille. Samaan aikaan on pakko leikata huomattavasti pienempiä summia ihmisiltä, joilla ne todella tuntuvat siellä arjessa. Minusta tämä on todella kylmää politiikkaa, eikä ole rehellistä sanoa, että on pakko.

Kun te puhutte rakenteesta, kun te puhutte tässä moneen kertaan, että hyvin on käyty läpi, työnnätte ihmisiä toimeentulotuelle, te lisäätte byrokratiaa. Taisitte olla joskus normiministeri. Miksi te lisäätte byrokratiaa ja ihmisten normeja? Tietysti, kun se ei koske teidän taustarahoitajianne vaan niitä ihmisiä, joilla muutenkin on raskainta, ne normit näytävät olevan ihan ok.

Jos veroaste pidettäisiin viime vuoden tasolla, koko alijäämä katoaisi hallituskauden aikana. Te olette valinneet toisin. Olkaa nyt ylpeitä siitä, [Puhemies koputtaa] että te teette juuri sitä, mitä te haluatte tehdä. Ei teidän ole mikään pakko. [Ben Zyskowiezin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Laiho, olkaa hyvä.

15.26 Mia Laiho kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nostan täällä esiin, kun on ollut puhetta asunnottomuudesta, että Orpon hallitusohjelmassahan on maininta, että pitkäaikaisasunnottomuus tullaan poistamaan vuoteen 2027 mennessä. [Välihuutoja vasemmalta] — Lukisitte hallitusohjelmaa ettekä vain huutaisi täällä.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Näihin lapsivaikutuksiin vielä: Sosiaaliturvan vaikutus on tietenkin huomioitu myös lapsiperheiden kohdalla. Siihen hallitusneuvotteluissa on kiinnitetty erityinen huomio. Eli lapsilisiä korotetaan, opintotuen huoltajakorotusta nostetaan ja otetaan käyttöön myös lapsikohtainen työtulovähennys, 50 euroa per lapsi. Kyllä nämä ovat ihan todellisia toimenpiteitä. Nämä kaikkiin lapsiperheisiin kohdistuvat ovat yhteensä 165 miljoonaa.

Haluan vielä korostaa, että työ on parasta sosiaaliturvaa ja vanhempien työllistyminen on paras keino ehkäistä lapsiperheköyhyyttä. Näillä hallituksen sosiaaliturvamuutoksilla saadaan noin satatuhatta työllistä. [Puhemies koputtaa] Tämä hyödyttää myös lapsiperheitä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Heinäluoma, olkaa hyvä.

15.27 Eveliina Heinäluoma sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Laiho puhui täällä kauniita asunnottomuuden poistosta, mutta taitaa olla niin, että nämäkin puheet ovat vain niitä edustaja Heinosen mainitsemia juhlapuheita, joita voidaan kyllä tilaisuuksissa julistaa, mutta ne eivät näy hallituksen budjettipäätöksissä. [Mia Laihon välihuuto] Te poistatte ARA-asuntojen tuotantotukia, te poistatte kokonaisen aso-tuotantojärjestelmän. Te poistatte asumisen neuvontapalveluita, joita edellinen hallitus lisäsi. [Mia Laihon välihuuto] Siis teidän asuntopolitiikkanne perintö tulee mullistamaan suomalaisen asumisjärjestelmän ja tulee viemään ihmisiä enemmän sinne asunnottomuuden pariin. Ikävä kyllä näin on todettava.

Pelkästään Uudellamaalla 30 000 ihmistä, pienituloista työssä käyvää ihmistä, saa tälläkin hetkellä asumistukea. Miten te selitätte näille pienituloisille, jo työssä käyville, että heidän pitäisi vain enemmän tehdä töitä? [Puhemies koputtaa] Tähän hallitus perustaa nämä leikkauspäätöksensä.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Ohisalo, olkaa hyvä.

15.29 Maria Ohisalo vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kun täällä nyt pyydettiin lukemaan sitä hallitusohjelman asunnottomuuskohtaa, niin voin sanoa, että se on luettu erittäin tarkkaan. Siellähän itse asiassa hallitus laistaa siitä tavoitteesta, että poistetaan kaikki asunnottomuus tästä maasta, että Suomesta tulee maailman ensimmäinen maa, joka poistaa kaiken asunnottomuuden tästä maasta. Sitä me tavoittelimme viime kaudella. Moni kansanedustaja jopa nykyisistä hallituspuolueista kannatti tätä. Nyt te olette enää sanomassa, että poistetaan pitkäaikaisasunnottomuus. Sekin on tärkeää, mutta se on paljon pienempi ryhmä asunnottomia. Miksi emme tähtäisi korkeammalle?

No, nyt kun katsomme teidän toimenpiteitänne — puolitetään asumisneuvonta, ajetaan kohtuuhintaista asuntotuotantoa alas, leikataan asumistuista — ei ihme, että ette enää tavoittele asunnottomuuden poistamista, kaiken asunnottomuuden poistamista, tästä hyvinvointivalttiosta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Koskela, Minja, olkaa hyvä.

15.30 Minja Koskela vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskoviczilta täytyy nyt kysyä, kun te esitte, että kaikkein köyhimmät ihmiset ovat toimeentulotuella: miksi te pudotatte lisää ihmisiä toimeentulotuella?

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Edustaja Siréniltä täytyy kysyä: jos te haluatte lisää työllisyyttä, niin miksi te lisäätte toimeentulotuen saajien määrää, kun se vaikeuttaa työllistymistä?

Edustaja Laiho, jos työ on parasta sosiaaliturvaa, niin miksi te työnnätte ihmisiä toimeentulotuelle, mistä on vaikeampi työllistyä?

Sitten toinen asia on se, että kyllä se vain on niin, että tämä esitys lisää pienituloisuutta koko väestössä ja lapsiperheissä, ja se on sieltä teidän omasta esityksestänne luettavissa eli, edustaja Zyskowicz, ministeri Grahn-Laasonen, 3 942 uutta köyhää lasta. Tämä on sieltä esityksestä luettavissa. Kyllä se nyt vain kannattaa uskoa. [Eveliina Heinäluoma: Tämä on teidän perintönne!]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Nurminen, olkaa hyvä.

15.31 **Ilmari Nurminen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Itsekin haluaisin vielä kysyä ministerin näkemystä: jos tämä esitys ja teidän tekemänne vaikutusarvioinnit todentavat sen, että 4 000 lasta ajautuu köyhyyteen, niin minkä takia se ei muuta teidän politiikkanne suuntaa vaan te edelleen haluatte viedä näitä esityksiä eteenpäin ja ajaa näitä lapsiperheitä köyhyyteen? Jos miettii meidän tämän hetken lapsiperheköyhyyttä, niin siellä ollaan äärettömän pienillä tuloilla, lapset eivät edes pysty harrastamaan, kaikesta on puutetta — ja näitä perheitä halutaan lisää. Jollain tavalla ehkä vetoaisin tällaiseen moraaliseen vastuuseen myös siitä, että meillä on ollut pitkä linja köyhyyden vähentämisessä ja etenkin lasten suojelemissa ja siinä, että me emme omilla toimillamme lisää lapsiperheköyhyyttä, ja nyt te näillä esityksillä tietoisesti lisäätte sitä. Minkä takia tämä? Miten te voitte toimia näin? Haluaisin kysyä kyllä ministerin moraalisesta vastuusta tästä. [Ben Zyskowicz: Viime kaudella 30 000 uutta köyhää lasta! Mikä teidän vastuunne on siinä?]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kauma, olkaa hyvä.

15.32 **Pia Kauma kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on tänään käsitelyssä useita työn vastaanottamiseen kannustavia ja sitä lisääviä lakiesityksiä, mutta täällä on kuultu jo maininta Orwellista ja viitattu sadan vuoden takaisiin aatelisasenteisiin. Olsi kuitenkin ehkä syytä muistaa, että Suomessa on kansainvälisestikin katsottuna erittäin pienet tuloerot. Pienituloisuus ja köyhyys liittyvät usein juuri siihen, että ihmisellä ei ole työtä. Esimerkiksi tämä lapsikorotusten poistaminen, josta täällä on paljon puhuttu, liittyy juuri siihen, että poistetaan kannustinloukkuja lapsiperheistä. Lapsiperheissä yleensä vanhemmat ovat työikäisiä ja usein myös työkykyisiä.

Haluaisin vielä erikseen, arvoisa puhemies, todeta edustaja Kontulalle sen, kun hän totesi, että tämä hallitus haluaa keskittää resursseja niille, joilla jo on, että 50 000 euroa ja yli vuodessa ansaitsevat maksavat noin 60 prosenttia kaikista tuloveroista, vaikka he edustavat vain noin 18:aa prosenttia tulonsaajista. [Puhemies koputtaa] Eikö tämä jo osoita, että meillä on aika hyvin verotus jo huomioitu [Puhemies koputtaa] näissä ylemmissä tuloluokissa? [Niina Malmin välihuuto]

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Kurvinen, olkaa hyvä.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

15.33 Antti Kurvinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! 1990-luvulla kokoomuksen slogan oli, että sellaisia lupauksia ei pidä antaa, mitä ei voi pitää. Kokoomus lupasi vaaleissa pysäyttää velkaantumisen: nyt on oikea aika lopettaa velkaantuminen. Se oli huhtikuussa 23, mutta nyt lokakuussa 23 on oikea aika ottaa 12 miljardia lisää velkaa ja sen päälle tehdä kipeitä päätöksiä pienituloisille ihmisille. Nämä kipeät päätökset ovat monet perusteltuja, ja ymmärrämme keskustan näkökulmasta sen, mutta tätä koktailia, tätä drinkkiä, mitä kokoomus nyt juottaa suomalaisille, emme hyväksy. Tämä jakaa suomalaiset kahtia, ja vaarallisena aikana, kun ulkopoliittikka käy vaarallisemmaksi, tämä ei ole hyvä meidän pienen kansakunnan yhtenäisyydelle.

Edustaja Sirén, jos ensi vuonna tulee lähes 12 miljardia lisää velkaa ja Orpon hallituksen aikana lähes 50 miljardia lisää velkaa, niin kyllä veronkevennykset menevät velaksi.

Puhemies Jussi Halla-aho: Edustaja Sirén, olkaa hyvä.

15.34 Saara-Sofia Sirén kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kurvilleselle: Juuri aikaisemmassa puheenvuorossa te totesitte, että keskusta ei olisi valmis tekemään riittäviä toimia, tasapainottamaan taloutta [Antti Kurvinen: Pakko vastata!] siinä määrin kuin valtiovarainministeriö arvioi. [Ben Zyskowicz: Sillä se velka lyhenee!] Hallitus pohjaa nämä omat toimensa niihin laskelmiin, jotka tasapainottavat taloutta siinä määrin kuin on arvioitu, että meidän pitää päästäksemme tasapainoon.

Nämä esitykset, jotka tänään ovat täällä lähetekeskustelussa, toteuttavat käytännössä näitä tavoitteita, joihin hallituspuolueet ilmeisesti ainoina tässä salissa ovat sitoutuneet: lisäämään työllisyyttä, tasapainottamaan taloutta. [Välihuutoja vasemmalta] Ainoastaan ensi vuoden aikana voimaan tulevien uudistusten arvioidaan vahvistavan työllisyyttä yli 60 000 työllisellä, ja tämä on merkittävästi enemmän kuin koko viime hallituskauden aikana yhteensä. [Ben Zyskowicz: Hallituksen toimilla!] — Kyllä, nämä ovat vaikuttavia toimia. [Puhemies koputtaa] Niihin hallitus on sitoutunut, jotta me saadaan talous tasapainoon ja lisää työllisyyttä maahan.

Puhemies Jussi Halla-aho: Nyt meidän täytyy aikataulusyistä päättää debatti tältä erää, jotta ministeri ehtii vastata hänelle esitettyihin kysymyksiin. — Ministeri Grahn-Laasonen, olkaa hyvä. [Sanni Grahn-Laasonen: Montako minuuttia? — Ben Zyskowicz: Kymmenen minuuttia!] — Noin viisi minuuttia.

15.36 Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen: Arvoisa puhemies! On varmaan tarpeen käydä läpi, miksi näitä päätöksiä ja säästölakeja, työllisyysuudistuksia, tuodaan. [Välihuutoja vasemmalta] Syy on se, että paitsi että Suomessa on korkea ja jatkuva velkaantuminen, [Vasemmalta: Joka jatkuu!] korkea, Euroopan nopein ikääntyminen, meillä on myös matala syntyvyys ja pienet ikäluokat. [Eveliina Heinäluoma: Ja lapsiperheköyhyys!] Meillä on hiipuva ja matala talouskasvu ja heikko tuottavuuskehitys. Ainoa kestävä tapa tässä tilanteessa varmistaa hyvinvointiyhteiskunnan huomista on vahvistaa työllisyyttä, [Aino-Kaisa Pekonen: Leikata lapsilta!] ja se on tämän uudistuksen, tämän säästölain, tavoitteena.

22 700 uutta työllistä on vaikutusarvioiden mukaan tämän lain vaikutus. Toki tunnistamme sen, että se riippuu tulevien vuosien kehityksestä, mutta arvio, jonka virkamiehet ovat virkavastuulla laatineet, on 22 700 työllistä. Minä uskallan puolustaa tässä salissa si-

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

tä, että työnteko on kestävin tapa vähentää köyhyyttä ja huono-osaisuutta. Se on kestävin tapa vähentää lapsiperheköyhyyttä. Vanhempien työllistymisen tukeminen on kestävin tapa vähentää eriarvoisuutta ja lapsiperheköyhyyttä. [Välihuutoja vasemmalta]

Tässä salissa esitetyissä vaikutusarvioissa, jotka perustuvat tähän hallituksen esitykseen, on tärkeää huomata se, että ne ovat staattisia eivätkä huomioi työllisyysvaikutusta. Työllisyysvaikutus on tällä lailla 22 700, ja ensi vuoden osalta yksistään hallituksen ensi vuonna voimaan tuomilla laeilla on arvioiden mukaan 60 000—65 000 työllisen työllisyysvaikutusarvio. Se on siis merkittävä, ensimmäinen budjetti, ensimmäinen vuosi Orpon hallituksen työllisyyspolitiikkaa ja työn linjaa. [Eveliina Heinäluoma: En halua nähdä toista!] Tämän hallituksen linja perustuu pohjoismaiselle työn linjalle, sille arvovalinnalle ja peruspohja-ajatukselle, [Niina Malm: Rusinat pullasta -ajattelulle!] että jokainen työikäinen ja työkykyinen suomalainen osallistuu ja on työelämässä työelämän ja työvoiman käytössä.

Se, mitä tulemme tekemään, on se, että vahvistamme jokaisesta kohdasta työllisyyttä. Edellisessä esityksessä, jonka ministeri Satonen toi, se oli tavoitteena työttömyysturvan uudistamisen kautta. Teemme myös työmarkkinauudistuksia, joilla pyritään tekemään palkkaamisen kynnyksestä matalampi, jotta työpaikkoja syntyisi lisää. Uudistamme siis työelämää. Puramme kannustinloukkuja tekemällä sosiaaliturvaa koskevia muutoksia. Teemme veroratkaisuja, jotka vahvistavat työntekoa kannattavuutta. Vahvistamme myöskin kasvun edellytyksiä lukuisilla toimilla.

On kysytty tästä nimenomaisesta esityksestä, tästä indeksijäädytyskokonaisuudesta, miten sen yhteydessä on arvioitu kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten asemaa, ja se kysymys onkin mielestäni oikeutettu ja oikea. Tämän indeksijäädytyksen toteutuksen yhteydessä tehtiin ratkaisu jo hallitusneuvotteluissa, että indeksijäädytysten ulkopuolelle jätettiin viimesijainen toimeentulotuki, elatustuki, jota maksetaan yksinhuoltajille, veteraanien rintamalisä, vammaisetuudet ja eläkkeet. Eli toimet on pyritty kohdistamaan ylipäättäänkin hallituksen politiikassa mahdollisimman kohdennetusti niihin ihmisiin, joilla on mahdollisuus vaikuttaa omaan tulevaisuuteensa.

Yksi tällainen ryhmä, josta edustaja Pitko kysyi, liittyy opiskelijoihin. Opiskelijoiden kohdalla pienituloisuus on pääosin hyvin lyhytaikaista. Meillä on korkeasti koulutetuilla paitsi maksuton koulutus myöskin hyvä työllistymisnäköymä ja hyvät elinkaaritulot. [Veronika Honkasalon välihuuto] Meillä on tällä hetkellä erittäin korkea työllisyysaste korkeasti koulutetuilla, joten siitä näkökulmasta uskallan puolustaa myöskin tätä ratkaisua. Opiskelijoiden kohdalla on tärkeää huomioida myöskin se, että kun valtiontakausta opintolainassa nostetaan, niin opiskelijoiden käytettävissä olevat tulot jopa kasvavat tämän kokonaisuuden myötä, kun laina huomioidaan. Toki mennään lainapainotteisempaan suuntaan, mutta kun katsotaan sukupolvia, niin tämäkään ei aivan vierasta ole.

Tosiaan Suomessa on korkea, maksuton, laadukas koulutus, ja me olemme hyvä maa opiskelijoille näiden jälkeenkin. Itse asiassa näin yhden vertailun, jonka mukaan Suomi on Pohjoismaista Norjan jälkeen toiseksi paras, mitä tulee opiskelijoiden etuuksiin sekä kun otetaan suorat tuet huomioon. Tämä tarkoittaa sitä, että kun olemme Pohjoismaiden kakkonen, niin varmasti olemme maailman mitassa aivan siellä kärjessä, hyvä maa opiskelijoille tästä eteenkin päin.

Olemme toimittaneet laajat vaikutusarviot näistä esityksistä ja niiden yhteisvaikutuksista, aivan niin kuin eduskunta on toivonut ja myöskin edellyttänyt. Seuraavaksi siirrytään-

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

kin sitten käsittelemään seuraavaa esitystä, joka tähän kokonaisuuteen myös liittyy. — Kiitoksia.

Talman Jussi Halla-aho: Debatten och behandlingen av ärendet avbryts. Behandlingen av ärendet fortsätter i detta plenum efter de övriga ärendena på dagordningen.

Riksdagen avbröt behandlingen av ärendet klockan 15.41.

Riksdagen fortsatte behandlingen av ärendet klockan 18.32.

Talman Jussi Halla-aho: Vi går till ärende 4.

Ledamot Forsgren borta, ledamot Kalmari borta, ledamot Räsänen Joona borta. — Ledamot Autto, varsågod.

18.33 Heikki Autto kok: Arvoisa puhemies! Tosiaan, kuten tuossa edellä todettua, nämä hallituksen eri uudistukset ovat iso kokonaisuus, ja näistä ei oikeastaan voi erottaa toista toisesta niin, että voitaisiin poimia esimerkiksi vain sellaisia toimenpiteitä, jotka tuntuisivat kaikista mieluisimmilta, vaan tosiaan hallituksen tavoitteena on parantaa hallituskauden aikana työllisyyttä 100 000 uudella työllisellä, ja tällä on aivan ratkaiseva vaikutus sen kannalta, että Suomi pääsee pois tältä velkaantumisen uralta, jolle olemme viime vuosina ajautuneet.

Meillä, tällä eduskunnalla ja tämän ajan päättäjillä, on vastuu siitä, että siirrämme Suomen menestyvänä ja hyvänä maana myös tuleville sukupolville, ja sen vuoksi näen, että nämä hallituksen suunnittelemat, ohjelmassaan linjaamat ja nyt tänne eduskuntaan tuomat esitykset ovat välttämättömiä.

On selvää, että valiokuntatyössä varmasti tullaan sitten yksityiskohtia tarkastelemaan, mutta myöskin on kaikissa vaiheissa pidettävä kiinni siitä isosta tavoitteesta, joka meillä on, eli että Suomen velkaantuminen saadaan taittumaan ja kansantalous käännettyä kestävään kasvuun tavalla, joka turvaa hyvinvointiyhteiskunnan tulevaisuuden myöskin tuleville sukupolville.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

18.34 Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Etuuksien indeksijäädytykset ovat käytännössä leikkaus tulevilta vuosilta ihmisten toimeentuloon. Tämä kaikki tehdään ajassa, jossa hurrana laukkaava inflaatio nostaa elämisen kustannuksia. Leikkaus ei kuitenkaan vaikuta pelkästään tulevana vuosina, vaan vaikutukset etuuksien tasoon ovat pysyviä. Yhteisvaikutusten arvioinnissa etuuksien indeksijäädytyksen vaikutus on otettu huomioon vain ensi vuoden osalta. Hallituksen suunnittelemat toimet kasaantuvat ja aiheuttavat kohtuuttomia tilanteita jo nykyisten yhteisvaikutusarviointien perusteella, mutta emme siis tiedä, mikä on kaikkien leikkausten yhteisvaikutus vaalikauden loppuessa vuonna 2027.

Orpon hallituksen mielestä kaikille kohdistuvien lapsilisien korotukset paikkaavat tilanetta. Vaikka lapsilisiä korotetaan, toimeentulotuen asiakkaita tämä ei tule auttamaan, sillä

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

lapsilisän korotus leikkaantuu pois toimeentulotuesta. Hallituksen päätökset ovat SOSTEn laskelmien mukaan myös lisäämässä toimeentulotuen saajien määrää 47 000 henkilöllä.

Arvoisa puhemies! Orpon hallitus ei ole nuorten ja nuorten aikuisten ystävä, ei todellakaan. Hallituksen oman yhteisvaikutusmuistionkin perusteella sosiaaliturvaleikkaukset osuvat kaikista eniten juuri nuoriin hallituksen leikatessa asumistuen lisäksi muun muassa opintotuesta. Myös moni muu hallituksen tekemä päätös osuu kovaa juuri nuoriin. Orpon hallitus on valinnut laskea jälkihuollon ikärajaa, ja viime torstain yllätyksenä oli poistaa ensiasunnon verovapaus, joka iskee vähemmän yllätyksellisesti kaikista eniten juuri nuoriin. Lapset ja nuoret rakentavat tulevaisuutemme. Meidän pitäisi pitää heistä huolta ja varmistaa, että he pärjäävät ja jaksavat.

Arvoisa puhemies! Tämä ei ole oikea suunta, ja jo hallituksen oma yhteisvaikutusten arviointikin toteaa eriarvoisuuden lisääntyvän Orpon hallituksen valitseman linjan takia. Talouden tasapainotus ei onnistu, jos kaikkia ei pidetä mukana, sillä syrjäytyminen yhteiskunnasta johtaa vielä suurempiin ongelmiin niin inhimillisesti kuin yhteiskunnallisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.38 Lauri Lyly sd: Arvoisa puhemies! Puheenvuoroni koskee oikeastaan indeksijäädytysten vaikutusta työttömyysturvan peruspäivärahaan. Tämä heijastuu suoraan työttömyysturvan tasoon, ja myös se tuo yhden leikkauskohteen tänne työttömyysturvaan näitten monien muitten leikkausten lisäksi.

Tuossa iltapäivän alussa, kun kävimme tätä kohtaa läpi, puhemies totesi, että tämä menee lausunnolle joihinkin valiokuntiin, mutta mielestäni en huomannut siinä, että se olisi työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan tullut lausunnolle. Sen vuoksi olisin toivonut, että tämä olisi jopa ollut siellä lausunnolla, koska tämä on tämän turvan osalta yksi osa, joka liittyy tähän työttömyyden aikaiseen turvaan eli tähän ansioturvaan ja sen laskentasääntöihin. Olenko tässä asiassa väärässä? Toivoisin, että se tulisi myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan vielä lausunnolle. — Kiitos.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kyllä edustaja kuuli ja ymmärsi asian aivan oikein. Puhemiesneuvosto esittää, että asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan ja sivistysvaliokunnan on annettava lausunto. — Edustaja Forsgrén, olkaa hyvä.

18.39 Bella Forsgrén vihr: Arvoisa puhemies! Hallitusta ei näytä kiinnostavan köyhyyden lisääntyminen. Perusturvaa koskevat indeksijäädytykset kohdistuvat juuri yhteiskunnan heikossa asemassa oleviin ja aiheuttavat köyhyyden lisääntymistä. Indeksikorotusten jäädyttäminen voi tarkoittaa jopa kymmenen prosentin heikennystä etuuksien reaaliseen tasoon. Tämä on todella suuri heikennys, koska jo nyt perusturvan taso on riittämätön. Vaarana on, että entistä useampi perhe ja kotitalous ajautuu köyhyyteen.

Indeksijäädytykset yhdessä muiden sosiaaliturvaan valmisteilla olevien muutosten kanssa tulevat lisäämään lapsiperheköyhyyttä Suomessa ja asettavat useat perheet vaikeisiin toimeentulo-ongelmiin. On kohtuutonta heikentää niin merkittävästi pienituloisten asemaa. Tilanne, jossa yhteiskunnassa toisilla menee yhä paremmin ja heikossa asemassa olevilla yhä huonommin, ei rakenna yhteiskunnan luottamusta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esityksen vaikutusarvioissa todetaan esityksen lisäävän merkittävästi pienituloisuutta. Esityksen vaikutusarvioissa pienituloisten määrä kasvaisi

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

5,2 prosentilla, mikä tarkoittaa yli 41 000:ta henkilöä. Lapsilisäkorotuksesta huolimatta esityksessä arvioidaan myös pienituloisissa perheissä asuvien lasten määrän kasvavan reilulla 3 900 lapsella.

Indeksijäädytykset heikentävät perusturvan riittävyyttä. Perusturvan riittävyyden arviointiraportin mukaan perusturvaetuudet yhdessä asumistukien kanssa riittävät nykyään kattamaan viitebudjettien mukaisen minimikulutuksen tason vain eläkeläisillä. Nyt esitetyt muutokset kasvattavat toimeentulotuen roolia suhteessa perusturvaetuuksiin sekä lisäävät toimeentulotuen saajien määrää. Tämä on vastoin hallitusohjelman tavoitetta puolittaa toimeentulotuen saajien lukumäärä.

Euroopan sosiaalisten oikeuksien komitea on todennut viimeksi helmikuussa 2023, eli tämän vuoden puolella, että perusturvan taso on jo nyt liian matala Suomessa. Ensisijaisesti etuuksien matala taso vaikuttaa jo nyt siihen, että toimeentulotuesta on muodostunut joissakin tilanteissa pitkäaikainen osa perusturvaa. On hyvin huolestuttavaa, että indeksijäädytyksen takia yhä useampi etuudensaaja tulee ohjautumaan toimeentulotuen saajaksi. Tämä ei ole hallituksen ainoa toimi, jonka seurauksena osa ihmisistä tippuu viimesijaisen tuen piiriin. Onko kyse välinpitämättömyydestä vai suoranaisestä tavoitteesta, en tiedä.

Arvoisa puhemies! Opiskelijoiden toimeentulosta on päätetty leikata sietämättömän paljon, vaikka hallitus ei itse ottanut tätä esiin ennen vaaleja, päinvastoin. Koulutus on erityis-suojelussa, julisti kokoomus ennen vaaleja. Demokraatti-lehdelle Orpo vielä erikseen vahvisti, että indeksijäädytys ei koske opintotukea. Kokoomus unohti jälleen omat koulutuslupauksensa. Indeksijäädytykset osuvat opiskelijoihin rajusti. Samaan aikaan myös asumistuen leikkaukset osuvat opiskelijoihin. Hallituksen leikkaukset kohdistuvatkin kohtuuttoman paljon nuoriin ja opiskelijoihin. Toimeentulotuen matala taso heikentää opiskelijoiden mahdollisuuksia keskittyä kokopäiväiseen opiskeluun ja nakertaa opiskelijoiden jaksamista.

Korkeakouluopiskelijoiden terveystutkimuksen 2021 mukaan joka kolmas korkeakouluopiskelija kärsii ahdistus- ja masennusoireista. Yksi suurimmista syistä hyvinvoinnin laskulle on toimeentulon taso. Matala toimeentulo sekä työnteko opintojen ohella heikentävät opiskelijoiden jaksamista ja viivyttävät monien valmistumista.

Arvoisa puhemies! Esitetty indeksijäädytys kohdistuisi myös vastaanottorahaan. Vastaanottorahaa voidaan myöntää kansainvälistä suojelua hakevalle ja tilapäistä suojelua saavalle sekä ihmiskaupan uhrille, jolla ei ole kotikuntalaissa tarkoitettua kotikuntaa Suomessa. Vastaanottorahan tarkoitus on turvata ihmisarvoisen elämän kannalta välttämätön toimeentulo ja edistää itsenäistä selviytymistä. Vastaanottorahaan on kohdistunut jo aiemmin indeksijäädytys vuonna 2018, ja sen taso on jäänyt huomattavan matalaksi. Tästä huolimatta hallitus kohdistaa myös siihen indeksijäädytyksen, minkä lisäksi sisäministeriössä on hallitusohjelman pohjalta alkanut lakihanke, jossa tavoitteena on pienentää vastaanottorahaa perustuslain ja vastaanottodirektiivin sallimaan minimiin. Tämä on omasta mielestäni kylmää politiikkaa.

Arvoisa puhemies! Suomen tavoitteena on vähentää köyhyys- tai syrjäytymisriskissä olevien määrää 100 000 ihmisellä vuoteen 2030 mennessä. Määrästä kolmasosan on oltava lapsia. Esitetyt indeksijäädytykset ovat täysin vastakkaisia tälle tavoitteelle. Köyhyyden lisääntymisellä voi olla huolestuttavia seurauksia. Ylivelkaantuminen lisääntyy, vuokrien maksaminen vaarantuu, ruokamenoista selviytyminen vaikeutuu, ja ihmisillä ei ole varaa tarvitsemaansa terveydenhuoltoon taikka aina lääkkeisiin. Sosiaalisten ongelmien yleistymisen lisäksi korvaavien palvelujen tarvetta ja kuluja pitkälle tulevaisuuteen.

Punkt i protokollet PR 43/2023 rd

Heikennysten sijaan Suomessa tulisi nostaa asteittain riittämätöntä perusturvaetuutta Euroopan sosiaalisten oikeuksien peruskirjan ja YK:n taloudellisten, sosiaalisten ja kulttuuristen oikeuksien sopimuksen edellyttämälle tasolle. Perusturvan tason on turvattava oikeus terveyteen, asumiseen, ravintoon ja ihmisarvoiseen elämään yhteiskunnan tasa-arvoisena jäsenenä. Perusturvan tason on oltava kattava, jotta tarve viimesijaiselle toimeentulotuelle syntyy vain lyhytkestoisesti ja poikkeuksellisesti.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Lyly, olkaa hyvä.

18.45 **Lauri Lyly sd:** Arvoisa puheenjohtaja! Niin kuin tuossa äsken esitin toiveeni, että tämä olisi lausunnolla myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnassa, koska tämä indeksijäädytys on niin pitkän ajan, neljä vuotta, ja se heijastuu työttömyysturvaan yhdeltä osaltaan, niin toivoisin ja esitän, että StV pyytäisi lausunnon myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnasta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Mikkonen, olkaa hyvä.

Anna-Kristiina Mikkonen sd: Kiitos, arvoisa puhemies! Kannatan edustaja Lylyn tekemää esitystä, että StV pyytää lausunnon myöskin työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalta.

Puhemies Jussi Halla-aho: Kiitoksia. — Edustaja Berg, olkaa hyvä.

Kim Berg sd: Arvoisa puhemies! Omalta osaltani olin myös kannattamassa tätä edustaja Lylyn esitystä, että tämä vietäisiin lausunnolle myös työelämä- ja tasa-arvovaliokuntaan.

Talman Jussi Halla-aho: Under debatten har ledamot Lyly understödd av ledamot Mikkonen föreslagit att också arbetslivs- och jämställdhetsutskottet ska lämna utlåtande i ärendet.

Riksdagen avslutade debatten och avbröt behandlingen av ärendet.